



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

22. Pro quibusnam sacrificium Missæ iure potest offerri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

ab hæretico Sacerdote, vel Schismatico, vel Catholico, maiori tamen excommunicatione affecto, sit alicuius fructus, Consentunt omnes, prædictum Sacerdotem verè consecrare corpus, & sanguinem Christi: nam id conficit nomine, potestate, & auctoritate Christi, quam Ecclesia non adimit, non abrogat: quamvis olim non defuerint, qui opinati sint Sacramentum ab eo non confici: cuius quidem opinionis fuit etiam Magister in 4. distinct. 13. quod ideo docuit quia multi Patres affirmasse videntur irritas esse eas consecrationes, quibus Hæretici, aut Schismatici consecrant, ut citat Gratianus in c. manus, c. dictum est, c. quod quidam, c. Arianos, c. extra Ecclesiam, 1. q. 1. c. audiuimus. c. pudenda, c. Schisma, 2. q. 4. quæst. 1. veruntamen eiusmodi sententia communi Theologorum consensu reiecta est, de qua re dixi lib. 8.

Quæstio igitur est, an Missæ sacrificium aliquid proficiat ijs, pro quibus offert talis Sacerdos, expers scilicet gratiæ Dei, nec intelligitur quæstio de opere operantis, sed de opere ipsius sacrificij, Christi, & Ecclesiæ meritis respondente. Negant nonnulli vilius esse fructus, & utilitatis: nam Sacerdos, inquit, sacrificium offert nomine, & auctoritate Ecclesiæ: Sed Ecclesia per talem Sacerdotem non offert, quia eum à suo gremio, & consortio separavit, ac proinde est extra Ecclesiam eiectus. Alijs oppositum probabilius est visum, sacrificium nempe esse fructuosum, quoniam Missam Christus Dominus per medium Sacerdotem quotidie offert, cuius oblationis effectum Ecclesia non tollit, aut impedit. Item, quia Sanctus Thomas, 3. p. q. 82. art. 7. perspicue docet talem Sacerdotem verè consecrare, cum id faciat nomine Christi, & auctoritate: sed eiusdem nomine, & auctoritate offert: ergo sicut consecratio valet, sic valet quoque oblatio: hic enim fructus potius Christi meritis, quam Ecclesiæ respondet.

Quæres, an saltem preces, quas talis Sacerdos fundit in Missa nomine Ecclesiæ, sint fructuosæ ijs, pro quibus sacrificium offertur: nam maior est de ijs dubitatio, quam de ipso sacrificio: hoc enim Christus instituit, ac proinde illi, nempe sacrificio, inest quædam virtus, & efficacia à Christo Domino derivata, ac preces sunt ab Ecclesia institutæ, cuius auctoritate adhibentur, & offeruntur: sed Ecclesia, per Sacerdotes Hæreticos, vel Schismaticos nihil offerre vult, ergo planè nihil efficiunt, S. Thomas 3. p. q. 82. art. 7. ad 3. videtur asserere, horum quos diximus Sacerdotum preces oblatas in Missa nihil efficaciam, & fructus habere: quia nomine, inquit, Ecclesiæ funduntur. Vnde Sotus 4. d. 13. q. 1. art. 7. ad finem. S. Thomæ auctoritate permotus ait, eas nullius esse virtutis, & efficaciam. Sed alij concedunt ingenuè eas esse fructuosas, quia eas offert Sacerdos, quamvis alioqui Hæreticus, vel Schismaticus, ratione publici muneris, & officij, quo fungitur: sed huius muneris potestas non est eis abrogata, ergo valet eorum oblatio.

Obijcies; Hæretici, Schismatici, & Catholici Sacerdotes maiori excommunicatione constructi, ab Ecclesia exclusi iam sunt, ergo nihil offerunt, cum nolit Ecclesia per eos quicquam offerre. Respondent illi, Ecclesiam eos à consecratione prohibere, non quod verè non consecrent,

sed quod à consecrandi usu, functione, & ministerio arceantur, ita ut consecrando grauius delinquant. Sic etiam Ecclesia eos excludit ab oblatione, ita ut si offerant, peccatum lethale committant: tamen oblatio per eos facta valet, ac proinde est fructuosa, & efficax. Sed reuera S. Thomas 3. p. q. 82. art. 7. ad 3. videtur oppositum sentire, quippe qui negat oblatas per tales Sacerdotes preces etiã nomine Ecclesiæ, aliquid fructu habere. Existimo non negare S. Thomam preces Sacerdotis quidem Catholici, sed vinculo excommunicationis maioris occultè obstricti, esse fructuosas nomine Ecclesiæ, quia ob cõmune bonũ noluit Ecclesia, ut huiusmodi excommunicatus eni taretur, vnde licet peccet ipse, Ecclesia tamè per ipsum videtur orare, secus est de excommunicato, què Ecclesia non tolerat. Si postremo roges, an sacrificiũ factum ab eo Sacerdote, qui est sententia legitima ab omni Clericorum gradu deiectus, sit fructuosum ijs, pro quibus offertur? Respondeo, cum S. Thoma 3. p. q. 82. art. 8. esse fructuosum quatenus nomine Christi Domini facit, & offert sacrificium. Ait enim S. Thomas ei tantummodo esse interdictum sacrificandi visum, non autem potestatem ademptam. Alijs verò videtur, si cõsecret talis sacerdos, consecrationem quidem valere, quamvis consecrando maximè peccet, nullius tamen fructus oblationem sacrificij, vel precationem esse, eo quod per eum sacerdotè offerre nolit Ecclesia. Sed hoc, quod aiunt solum potest habere locum in precibus, quas nomine Ecclesiæ sacerdos fundit in Missa, non in ipso sacrificio Missæ: quia licet Ecclesia nollet, ut huiusmodi sacerdos sacrificaret, si tamen sacrificet, applicat sua merita Ecclesiæ: præsertim si bona fide absq; peccato eiusmodi sacerdos rem Diuinam faceret: sicut etiam videtur Ecclesia applicare sua merita per sacerdotem excommunicatum quidem, sed bona fide ex ignorantia sacrificantem.

Caput XXII.

Pro quibusnam Missæ sacrificium iure possit offerri.

PRIMò Quæritur, An fas sit Sacerdoti Missam offerre pro Turcis, Saracenis, Paganis, & alijs, qui sunt Christianæ fidei, & Religionis expertes? Sensus quæstionis est, an pro huiusmodi hominibus iure Missa offeratur, ut ad Christi fidem, & Religionem conuertantur, & sese in Ecclesiæ sanctæ gremium recipiant? Nam consentiunt omnes pro eis Missæ sacrificium non esse offerendum, ut est sacrificium satis factoriũ, hoc est, ut offeratur ad remittendas peccatorum pœnas: impijs enim peccatorum pœnæ debite non condonantur, dũ in sua impietate persistunt. Nec item offertur pro ipsis Missæ sacrificium, ut alia huius vitæ bona, quæ terrena, & temporalia dicuntur, obtineant: quin potius Ecclesia preces in Missa contra Paganos instituit, in quibus orat Diuinam elementiam, vt dextera ipsius potentia conterantur.

Docet Ledesm. in 4. par. 2. q. 23. art. 1. licere illi, qui apud Indos Christi Euangelium annunciat Missam offerre pro Indis, vt Christianam fidem

incipiant,

fulcipiant; à qua sententia non lōge abest Nauar. *traff. De oratione cap. 19. num. 72. & 73.* quæ, si vera est opinio, teneri tuto poterit ab ijs Sacerdotibus, qui apud Turcas, Saracenos, vel Indos cōmorantur, ita vt tua conscientia Missam offerat pro illarum gentium Regibus, Principibus, ac Magistratibus, vt traducantur ad Fidem. Etenim Ecclesia, inquit Ledesma, nullibi legem constituit id fieri prohibentem; cum tamen vetuerit pro Hæreticis, Schismaticis, vel excommunicatis atque interdictis Missam offerre. Atinquit; Pro ijs, qui sunt à Christi fide alieni, Ecclesia sacrificium non offerit, ergo nec sacerdos, vt est Ecclesiæ minister, iure offerit: nam dum sacrificat, Ecclesiæ munere, & officio fungitur: ergo si Ecclesia non offerit, sequitur, vt ipse Ecclesiæ nomine, & auctoritate non offerat. *Sotus lib. 9. de Iustitia q. 2. art. 2. ad 3.* asseuerat, errorem esse Cappellantiæ institueret, aut Missas pro Infidelibus: deinde nefas esse pro illis sacrificium offerre, & eis applicare satisfactionē, qui est Missæ fructus. Id conatur ostendere auctoritate Augustini *lib. 1. de Anima & Origine eius c. 9.* dicentis. *quis offerat corpus Christi nisi pro ijs, qui sunt membra Christi* quam sententiam Augustini S. Thomas. *3. par. q. 79. art. 7. ad 2.* sequitur ait, corpus Christi nō offerri nisi pro ijs, qui sunt membra Christi. Vnde, & in Canone Missæ non oratur pro ijs, qui sunt extra Ecclesiā: fidelibus tamen prodest plus vel minus, secundū modum deuotionis eorum. Hæc B. Thomas. In hac quaestione compertū mihi videtur esse, Sacerdotibus licere Missam offerre pro incremento Fidei & Christianæ Religionis propagatione, & amplificatione Ecclesiæ in toto terrarū orbe: nā hoc nihil aliud est, nisi in bonum Fidei, & Religionis Christianæ sacrificare: Et Ecclesia Missam instituit ad Schisma tollendū è medio, hoc est, pro pace, cōcordiā, & charitate totius populi Christiani, pro omni Schismate, dissidio, & discordia, ex animis penitus extirpanda. Et hoc modo offerimus pro Anglia, Germania, alijs Septentrionalibus prouincijs. **D I C E S;** Qui sic offerit, etiam offerit pro conuersione Paganorum, & Infidelium: Respondeo, non offerre per se directo, & speciatim pro hominibus à Fide, & Ecclesia alienis, sed generatim tantum offerit, qui hoc modo sacrificat, pro pleniori, & vberiori fidelium Christianorū bono. Deinde, in Missæ sacrificio oramus, vt Calix salutaris in cōspectu Diuinæ Maiestatis ascēdat pro nostra, & totius mundi salute. Ergo licet Missam generatim pro totius Ecclesiæ, & omnium salute offerre. Item, exploratum est, & certū, fas esse Ecclesiæ, preces etiā publicas, ac etiā in Missæ sacrificio fundere, & offerre nominatim, vt Turcæ, Saraceni, & Pagani à suis erroribus reuocentur, & ad fidei, & Religionis Christianæ veritatem trahantur. **T O G A** igitur præsens quaestio est, an fas sit pro eis Missæ sacrificium offerre, vt cōuertantur ad Christum. Præterea constat, sacerdotibus non licere nouas preces in Missa adhibere priuata auctoritate, pro cōuersione Infidelium; cum nefas sit aliquid in Missa, vel dicere, vel facere præter ea, quæ publica Ecclesiæ auctoritas approbavit.

Nihilominus tamen non est manifestè interdictum, ne sacerdos Missam offerat pro Pagano-

rum, & Infidelium conuersione, sed solū est præter usum, & morem Ecclesiæ sic Missam offerre: neque enim extat ius, vel lex Ecclesiæ id prohibens: solum ex Missæ Canone nobis cōstat, Ecclesiam non orare nisi pro orthodoxis, & fidei Catholicæ cultoribus: nec extat in Ecclesiasticis codicibus Missarum ordinem, & formulam continentibus, aliqua Missa pro conuersione Infidelium instituta. Imò olim Ecclesia Paganos, & Infideles excludebat à templo, cum primum Missa Catechumenorum absoluebatur, & sacrificium offerre incipiebat.

Obijcies, Christum suam mortem in Cruce Patri obtulisse pro omnibus: sed sacrificium Missæ incuruentum, est illius cruenti cōmemoratio, ergo pro omnibus debet offerri. Accedit, quod Ecclesia optat, & sollicitè studet etiam Infideles ad Christum conuertere. Adde, Ecclesiam in die Parasceues orare pro Paganis, & Iudæis, vt conuertantur ad Christum. Præterea quamuis non sint bona alia temporalia pro Infidelibus petenda; at nihil impedit, quin oremus, vt diuinitus illuminentur, & trahantur ad Fidem. Nam pro excommunicatis, quos Ecclesia ab omni consortio, & cōiunctu fidelium Christianorum arcet, ac prohibet, & suis suffragijs, & precibus spoliat, iure oramus, vt respiciant: iure etiam salutamus illis verbis: Deus vos illuminet, & vos conuertat. His, & alijs argumentis quidam adducti, asseruerunt Ecclesiam olim pro omnibus, etiam ijs, qui sunt à Fide Christi alieni, sacrificare consueuisse, quāuis id modo non faciat. Certe Tertullianus *ad Scapulam cap. 2.* plane testatur: Nos, inquit, sacrificamus pro salute Imperatoris: & tamen Tertulliani temporibus Romani Imperatores Christiani non erant. Scribit quoque B. Chrysol. *homil. de Adam, & Eua: cum Sanctæ plebis Sacerdotes per mandata sibi data, legatione funguntur, apud Diuinam Clementiam, humani generis causam, totamque simul Ecclesiam aggregantes postulauit, & precantur, vt Infidelibus donec fides, vt idololatriæ ab idololatria, & suæ impietatis erroribus liberentur: vt Indis ablato cordis velamine, lux veritatis appareat.* Et hæc eadem habet Cælestini Epistola ad Episcopos Ecclesiæ. Idem Chrysol. *hom. 77. in Ioannem. Ideo, inquit, in mysterijs inuicem salutamus, vt multi vnum efficiamus, & communes cum omnibus non iniurijs preces efficiamus, & pro infirmis, & terra, & maris, & vniuersi orbis fructibus sacrificamus.* Alibi Idem *homil. 6. super Epistolam ad Timotheum. 1. c. 2.* Sed fortè quis dixerit, pro omnibus, quod ait, Orationes, & obsecrationes fieri, tantum fideles intelligi voluisse: at id verum non esse, quæ sequuntur, ostendunt. Denique ait, *pro regibus: neque enim tunc reges Deum colebant, sed multis postea temporibus in infidelitate, quā per seriem successione accepserant, perstiterunt.* B. August. *Epist. 59.* etiam explicans illud Pauli 1. ad Timotheum 2. *Obsecro itaque primū omnium fieri obsecrationes &c.* Pro omnibus hominibus, pro regibus, & ijs, qui in sublimitate sunt, orandum, vt quietam, & tranquillam vitam agamus in omni pietate, & charitate. Et ne quisquā, sicut se habet humanæ cogitationis infirmitas, existimaret non esse ista facienda pro ijs, ob quorum tyrannidem persecutionem patiebatur Ecclesia, cum membra Christi ex omnium essent hominum genere colligenda; adiungit, & dicit:

Hoc enim bonū, & acceptum est corā Salvatore nostro Deo, qui vult omnes homines saluos fieri. Et loquitur ibi Augustinus de precationib⁹, quas adhibet frequenter Ecclesia in celebratione Sacramentorum. Clem. lib. 8. Constit. Apostolica, cap. 17. Similiter docet Apostolos sacrificium Eucharistiae pro sui temporis regibus obtulisse. Sic enim orat ex eorum doctrina: Reges custodi in pace, Magistratus in iustitia, Mundum in prouidentia omnipotenti, bellicosas nationes mansuefac. In lege veteri sacrificabatur pro vita regis Darij, & filiorum eius primo Esdræ 6. Et in 2. Machab. 3. pro salute Eliodori Gentilis.

Sed profecto nihil horum perspicuè satis ostēdit, Ecclesiam olim sacrificare solitam fuisse pro Paganis, & Infidelibus. Illud certè multo verisimilius est, Missam, qua nunc vitur Ecclesia, ab Apostolis, & primis, qui eos deinde secuti sunt, patribus acceptam fuisse: nec tamen eam nunc offert nisi pro omnibus Orthodoxis, & Catholicæ fidei cultoribus. Concilium Tridentinum sess. 22. cap. 2. & 6. docet offerri Missam pro omnibus fidelibus viujs, & defunctis. Chrysothomus verò, & Augustinus *supradictis in locis* solum testantur, Ecclesiam in Missæ sacrificio orare pro Regibus, etiam impijs, & alienis à Fide, iuxta Apostolum 1. ad Timoth. 2. *Obsecro primum omnium fieri.* &c.

Sed de hoc quæstio non est, an precatōnes in Missa fundi queant pro Infidelibus: nam totum, quod fit in Missa Officiū cōstat ex Missa Catechumenorum, & oblatione, ac sacrificio fidelium, & gratiarum actione post sacrificiū expletum. Dubium esse nulli debet, Ecclesiam in Missa Catechumenorum, quæ fidelium Missam, & sacrificiū præcedebat, pro Infidelibus orare consueuisse, ac fortassis etiam absoluto, & finito fidelium Missæ sacrificio pro omnibus, etiam impijs gentibus. Ecclesia itē in die Parafceus publicè precatur pro Paganis, & pro Iudæis, vt à suo errore, & perfidia reuocentur.

Verū hic tota quæstio est an aliquando Ecclesia Missam, & sacrificiū pro Infidelibus obtulerit, quod sanè non constat. Nam Augustinus loco ante producto, apertè testatur precatōnes offerri pro omnibus in celebratione Sacramentorum, antequam illud, quod est in Domini mensa, incipiat consecrari. At licet Tertullianus dicat: *sacrificamus, pro salute Imperatoris*, videtur tamen verbū sacrificandi latius sumpsisse pro eo quod fit in Missa, qualis est tota Catechumenorum Missa. Nā idem quoque Tertul. ad Scapulam c. 30. *Inuocamus*, inquit, *Deum æternum pro Imperatoribus*: & superiore illo, quem protulimus loco, postquam dixerat: *sacrificamus pro salute Imperatoris*: subiungit: id præcepit Dominus pura prece.

Ad ea verò, quæ sunt initio obiecta, respondeo Christum obtulisse sacrificiū, hoc est, seipsum in Cruce pro omnibus in vniuersum: nam erat sacrificiū eius ad redimendos omnes; at sacrificiū Missæ incruentum offert Ecclesia tāquam commune totius Societatis fidelium sacrificiū, ac Symbolum, ac proinde illud fidelium Missam appellat. De secundo, non negamus, Ecclesiam saluti omnium intendere: sed id partim facit precationibus suis, partim sacrificijs oblationibus: his quidem pro fidelibus, illis verò pro omni-

bus in vniuersum, etiā Gentilibus. De tertio verò, in die Parafceus orat Ecclesia pro Paganis, & pro Iudæis, vt prædixi: vnde negari nō potest, quin eadem Ecclesia olim, & nunc precetur sæpè Deum generatim pro omnibus, imò etiam preciatim pro Gētib⁹, & Iudæis: sed in die Parafceus hostiam non consecrat, sacrificiū non offert, tantum sumit hostiam pridè consecratam.

Secundò Queritur, An liceat Sacerdoti Missam offerre pro Catechumenis nondum per Baptismum renatis? Hæc inde existit quæstio, quòd Ecclesia sacrificat pro omnibus fidelibus viujs, & mortuis: at Catechumeni Christi fide, imò etiā aliquando charitate sunt prædici. Pro altera verò parte facit, quòd Catechumeni nondum sunt Sacramentorum particeps, ergo nec Missæ sacrificij: Deinde, olim Catechumenis solum fas erat in templo adesse, dum eorum Missa celebrabatur: qua finita, publica voce Diaconi, idem excluderentur à templo. Sunt qui sentiūt, Ecclesiam pro Catechumenis olim sacrificare solitā fuisse: quòd nituntur ex Chrysothomo, & Cælestino *locis supra citatis* confirmare, dicentibus Sacerdotes publicè orare pro Catechumenis; & ex Clemente, qui testatur Apostolos docuisse, vt pro Catechumenis in sacrificio Eucharistiae preces funderentur: & ex libello, qui dicitur Ordo Romanus, vbi describitur scrutiniū tertium, quòd agitur feria quarta post quartam Dominicam in Quadragesima, & instituitur Missa propria pro Catechumenis. Deinde, in ea parte Missæ, quæ dicitur: *Intra actionem*, in illis verbis: *Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ*, expressim additur, eam pro Catechumenis offerri.

Alijs tamen probabilius videtur, Missam, quæ olim vocari solebat fidelium, & quæ constat consecratione, & oblatione, & sumptione corporis, & sanguinis Domini, nunquam vlti, & more Ecclesie pro Catechumenis oblatam fuisse. Nam appellatione fidelium in ea Missa, intelliguntur ij, qui sunt ad Christum per Baptismum adiuncti, Catechumeni verò nondum Baptismo initiati, intra Ecclesie gremium non continentur.

Ad id verò, quòd ex Patrib⁹, & ordine Romano adferbatur, respōdeo, eos tātummodo loqui de Missa Catechumenorum, & de ijs, quæ in ea celebrabantur, quales erant precatōnes multæ publicæ. Et in altera parte Missæ, sic dicta, *intra actionem*, nequaquam dicit Ecclesia se sacrificiū offerre pro Catechumenis nondum Baptismo, & Christianæ Religionis professione initiatis, sed pro ijs, inquit, quos regenerare dignatus ex aqua, & Spiritu sancto: ergo pro Catechumenis iam per Baptismum renatis.

Tertio Queritur, An fas sit Sacerdoti Missam offerre pro Schismaticis, Hæreticis, & ijs Catholicis, qui Excommunicationis maioris vinculo tenentur obstricti, & sunt nominatim denunciati, vel notorij Clerici percussores: nam olim Ecclesia videtur etiam pro hisce hominibus orasse, sacrificasseq; . S. Clemens loco citato ait, Apostolos id docuisse, videlicet, vt in sacrificio Missæ precaremur pro ijs reducendis ad Fidem, qui in errore versantur: & in Liturgia S. Iacobi Apostoli expressim oratur pro extirpatione hæresum: in Liturgijs item S. Basilij, & S. Chrysothomi offeruntur

preces

nominatim pro erratibus, vt à suis erroribus reuocentur; & alibi Chrylostomus, loco etiam supra citato, docet Sacerdotes publicè precari pro Hæreticis, & Schismaticis. Id quoque perspicuè testatur Cælestinus Papa: vt supra dixi. Respondeo, ex cap. Sacris, & cap. A vobis secundo, de sentent. excomm. apertè colligi, non licere Sacerdotibus Missam offerre, aut in ea publicè pro huiusmodi excommunicatis orare, quoniam eos Ecclesia suis communibus precibus, ac suffragijs priuat, & arcet ab omni confortio, & conuictu piorum. Olim, quidam inquit, fortassis Hæretici, & Schismatici ipso iure, maioris excommunicationis poena affecti, & damnati non erant, ac proinde mirum non est, quòd in Patrum Liturgijs publicè pro ipsis preces funderentur: præsertim cum huiusmodi preces, eo tenderent, vt ipsi resipiscerent, & suis erroribus depositis, & abiectis, ad Fidei veritatem reducerentur. Cæterum, licet olim essent etiam excommunicationis maioris vinculo obstricti, poterat Ecclesia pro illis orare, qua etiam ratione nunc in die Parasceues publicè pro Hæreticis, & Schismaticis orat.

Quæstio tamen est, an in lethale peccatum incurrat, qui pro ijs, qui sunt maioris excommunicationis vinculo obstricti, & denunciati, Missæ sacrificium offert, non quidem publicè, id enim omnino est interdictum, sed priuatim, ita vt Sacerdos animo tantum, & voluntate, cum eis Missæ sacrificium cõmunicet? Negat Ledesmi. 4. q. 23. ar. 1. Sed alij probabilius affirmant: quonia Ecclesiæ præceptum, quo verat, ne quis pro ipsis sacrificet, datum est de re graui. Sed quid dicendum, si Sacerdos, dum generatim pro omnibus fidelibus sacrificium facit, & offert, voluntatem suam ad excommunicatos fideles extendat. Silu. excommunicatio. 1. nu. 2. ait id esse licitum facere, sic Tabie. excommunicatio. 1. nu. 5. Armil. excommunicatio. 1. nu. 9. ex S. Thoma.

Quæres, an si excommunicatus per veram cordis poenitentiam resipuerit, & nondum sit ab excommunicationis vinculo absolutus, liceat pro eo sacrificiũ offerre? Ledesmi in 4. q. 23. ar. 1. opinatur, peccare quidem Sacerdotem pro eo offerentem, sed sacrificium oblatum esse ei fructuosum, cum ille iam sit gratiæ Diuinæ restitutus. Sed contra alij opinati sunt, rei sacrificium, vt satisfactorium nõ prodesse ad remissionem poenarum, quæ peccatis debentur: Nam etsi in Dei gratiam redierit, adhuc tamen est excommunicatione diuinctus, in qua quamdiu persistit, communium Ecclesiæ fructuum, & bonorum capax non est. Ita Sotus, in 4. d. 22. q. 1. ar. 1. Attamen alij quibusdam prima opinio visa est probabilior, quæ ante Ledesinam videtur fuisse quoq; Ricardi in 4. dist. 18. ar. 2. q. 2. & Antonini. 3. p. tit. 24. cap. 76. quam etiam sequitur Nau. de orat. cap. 19. num. 68. & in Manua. cap. 27. num. 36. & à qua Couar. in cap. Alma mater. p. 1. §. 6. num. 4. minimè discessit. putant enim isti auctores nequaquam Ecclesiæ mentem esse, vt excommunicatus, qui est per idoneum peccati dolorem Deo reconciliatus, communium Ecclesiæ bonorũ particeps non sit, quamdiu per ipsum non fiat, quominus excommunicationis vinculo soluatur. Et certè hæc sententia est valde probabilis, vt quæ mitior, & benignior est. Oppones id, quod habetur in cap. A vobis secundo, de sent. ex-

comm. videlicet excommunicatum, quamuis per poenitentiam de suo peccato dolentem, nondum tamen ab excommunicatione solutum, à confortio, & conuictu piorum remotum esse: quia quibus, inquit Pontifex, viuus non communicamus, nec mortuis communicare debemus. Respondet, in eo cap. solum significari, talem excommunicatum Ecclesiæ absolutione indigere: nihil verò ibi dici, sit capax, nec ne bonorum, & fructuum Ecclesiæ.

Si quæras, an Sacerdoti liceat offerre Missæ sacrificium speciatim quidem, sed secreto pro huiusmodi excommunicato. Nauarrus, & Couarruias locis citatis sentiunt licere Sacerdoti id facere, quia Ecclesia verisimiliter creditur id non prohibuisse, dummodo publicè non fiat, nec expressim, & nominatim pro eo excommunicato offeratur sacrificium Missæ. Sotus, & Ledesmius negant licitum esse, id facere: primum est probabilius. Quæres quoque, an Sacerdos in Canone Missæ, dum submissa voce occultam cõmemorationem facit amicorum, tuto absque villo peccato queat etiam excommunicati meminisse, & pro eo Deum precari? Id quidam opinantur Sacerdoti minimè licere facere, sic docent Sotus, & Ledesmius locis supra citatis, inde permoti, quod tota eiusmodi viuorum commemoratio fiat nomine Ecclesiæ.

Si illis obijcias Sacerdotem tuto posse priuatim suo nomine pro excommunicato precari. Respondent illi, Ecclesiã non prohibere, ne quis pro excommunicatis priuatim oret; sed iure præcipere, ne id præstet in Missa; aut saltem, ne dum viuorum mentionem facit, pro quibus sacrificiũ offert, excommunicatos cõmemoret, aut pro ipsis preces effundat. Alij tamen probabilius, & verius esse oppositum arbitrantur: quoniam eiusmodi precatio fit priuato nomine, & auctoritate Sacerdotis; & Ecclesia solum vetat Missam, aut publicas preces, & quæ nomine ipsius funduntur, offerri pro excommunicatis; nunquam tamen imperat ne in Missa priuato suo nomine Sacerdos pro excommunicato precetur. Sic Angelus in verbo. Missa. nu. 51. Silu. excommunicatio. 1. nu. 2. & in verbo. Missa. 1. nu. 5. Tabie. excommunicatio. 1. num. 5. Nauar. de oration. cap. 19. nu. 71. & Couar. in cap. Alma mater. p. 1. §. 6. num. 4. & Maiol. de irregularitate lib. 3. cap. 25. num. 3. quorum ego sententiæ libètius quoq; subscribo. Neque enim id vnquã prohibuit Ecclesia. Si quæras vltimo, an fas sit Sacerdoti sacrificium offerre pro excommunicato occulto, qui non est denunciatus, nec est notorius Clerici percussor. Nauar. in Manua. cap. 27. num. 36. videtur insinuare fas esse: quia huiusmodi excommunicatum vitare non cogimur. Sed videtur aliud esse, hoc est, excommunicatum non esse vitandum, aliud esse pro illo orandum, vel sacrificandum: nam primum conceditur ob commune bonum aliorum, qui non sunt excommunicati, sed secundum est in bonum ipsorum excommunicatorũ, & Ecclesia videtur eos huiusmodi bono, & cõmodo excludere: quare dubia in hac parte videtur esse sententia Nauarri.

Quartò Quæritur, An pro mortuis sacrificiũ Missæ sit offerendum? Negant Hæretici; quamuis fateantur, vsum, & morem Ecclesiæ fuisse, vt in

Missâ fiat mortuorum commemoratio, qua supplicatur Deo, vt mortuos, Sanctorum cœtui in æterna felicitate coniungat. At verò constans est, & firma, ac certa Catholicorum sententia, non solum pro mortuis preces offerri, sed etiâ ipsum sacrificium, idque contra Hæreticos sacrum Cœcilium Tridentinum, definit *sess. 22. c. 2.* & censetur hæc esse Apostolorum traditio, vt ex veteribus Ecclesiæ patribus colligitur, Dionysio Areopag. Cypriano, Athanasio, Tertulliano, Nysseno, Chrysostomo, Ambrosio, Epiphano, Augustino, & alijs, & in Liturgijs sanctorum Patrum, Iacobi Apostoli, Basilij, Chrysostomi satis aperte legimus commemorari in Missâ defunctos, & Deo pro ipsis supplicari, & sacrificium, & oblatione fieri. Sed cum multa sint mortuorum genera, disputandum est, pro quibus mortuis fas sit Sacerdotibus Missâ sacrificium offerre, quod sequentibus quæstionibus explicabo.

Quintò Quæritur, An pro sanctis cœlestis patriæ ciuibus, qui æterna felicitate potiuntur, sacrificari iure possit? Exploratum est omnibus, pro ijs minimè sacrificium offerri ad delictorum expiationem, aut pœnarum remissionem, aut gratiæ, vel sempiternæ felicitatis, & gloriæ incrementum. Hoc sensu verum est illud, quod passim in ore fidelium versatur: Iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre. Deinde, pro certo, & comperto habetur, in Missâ fieri Sanctorum mentionem, vt eorum exemplo, & imitatione, viui ad bonam vitæ frugem excitentur, & vt Deus viuos cum illis in patria cœlesti, consociet. Nec non illud est certum, eos commemorari, vt pro eorum victoria, & rebus præclare, & feliciter gestis Deo gratias agamus, ac vt ipsi de hac gratiarum actione lætentur: atque hoc ipsum dicitur cedere in eorū gloriam, aduentitiâ scilicet, & extrinsecam. Id postremò ab omnibus conceditur, Sanctis ciuibus in cœlo regnantibus sacrificium minimè offerri, sed soli Deo. Ergo illud tantum in præsentia discutendum nobis est, An sancti commemorentur in Missâ, vt inuocentur, honorentur, & colantur à nobis: hoc enim Hæretici pernegant, & Catholicos calumniantur, quod Sanctos in Missâ inuocent, colant, & venerentur.

Ceterum perpetuò semper in Ecclesia receptum est, vt hæc ratione Sancti commemorentur in Missâ. Etenim S. Basilij in Liturgia, post consecrationem meminit Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, & Martyrum: vt assiduas, inquit, tibi pro nobis preces offerant: vt quando nobis ipsi parum fidimus, memoria, & legatione illorum protecti, per eos ad te audeamus accedere. Et Cyrillus in Catechesi V. Mytagogica: *Cum sacrificium, ait, offerimus, mentionem facimus eorum, qui dormierunt Sanctorum, vt Deus illorum orationibus preces nostras suscipiat.* Chrysostomus item in Liturgia: *Sanctorum, inquit, Apostolorum, & Sancti huius, cuius memoriam facimus, & omnium Sanctorum tuorum supplicationibus respice nos Deus.* Augustinus: *Ideo ad ipsam mensam non sic Martyres commemoramus, quemadmodum alios, qui in pace requiescunt, vt videlicet pro ijs oremus, sed magis, vt ipsi pro nobis presententur.* Obijcies, Cyprianū dicentem sic, lib. 3. Epist. 62. & lib. 4. Epist. 5. *Laurētius, & Ignatius in castris & ipsi quondam secularibus militantes, sed veri, & spirituales Dei milites, dum Diabolū Christa confes-*

sione prosternunt, palmas à Domino, & coronas illius passione meruerunt: sacrificia pro eis semper, vt ministri, offerimus, quoties Martyrū passiones, & dies anniuersaria commemoratione celebramus. Græcorū quoque Liturgia sic habet: *etiam offerimus tibi pro omnibus qui a seculo tibi placuerunt Sanctis.* Respondent quidam in hunc modum. Cum Cyprianus dicit se pro eis sacrificia offerre, nihil aliud significare videtur nisi, pro eorum patrocinio inuocando sacrificiū se facere, & offerre, vel, pro eis, id est, pro eorum victoria gratias agendo, siue pro eorum cultu, & honore. Ceterū alij rectius, meo quidem iudicio respondent, Cyprianū mentem esse, pro eis, id est, pro eorum commemoratione: nā in alia Epistola scribit ad Presbyteros, & Diaconos fratres, vt ei significet, quinam ad immortalitatem glorioso mortis exitu transeunt: vt celebrentur, inquit, hic à nobis orationes, & sacrificia ob cōmemoraciones eorum. Cyrillus quoque Hierosolymitanus in Catechesi, verba illa in Missâ Græcorum: *Etiam offerimus tibi pro omnibus, qui à seculo tibi placuerunt sanctis, sic interpretatur: Hoc sacrificiū tibi offerimus, vt memores simus primum eorum, qui dormierunt Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrū, vt Deus orationibus, & intercessionibus eorum nostram precationem suscipiat.*

Obijcies insuper, hostiam, quæ offertur in Missâ, per se sufficere ad omnia bona impetranda, ergo non est, quod sanctorum Martyrum patrocinium imploremus in Missâ. Respondet, per se quidem hostiam sufficere, cum sit corpus, & sanguis Domini; at nihilominus Sanctorum patrocinium inuocamus, quia voluit ipse Christus Dominus, vt Sancti honorarentur, & colerentur, & inuocarentur à nobis.

Sextò Quæritur, An Missâ pro mortuis apud inferos perpetuò supplicio damnatis? Fuit veterum quorundam sententia, illis prodesse hostiam illam salutarem, non quidem ad pœnæ remissionem, quæ est in perpetuum duratura; sed ad eam pœnam ex maiori patientia sustinendam, ac vt tolerabilior sit eorum damnatio. Sed vna est omnium Theologorum sententia, hostiam illis planè fructuosam nō esse, nec fas esse eam pro illis offerre.

Duo tamen, aut tria nobis obijci possunt. Primum ex Augustino dicente in *Enchir. c. 109.* Ecclesiæ sacrificijs & suffragijs mortuos iuari, vt vel plena sit eorū remissio, vel tolerabilior eorum damnatio. Idem alibi ait, videlicet lib. 1. de *Origine anime. c. 9. & 10. & lib. de cura pro mortuis agenda. c. 1.* sacrificiū esse pro omnibus baptizatis, mortuis, & oblationes sacrificiorum quibusdam prodesse defunctis, vt illorum tolerabilior fiat damnatio. Sanctus quoque Gregorius in *Dialogis lib. 4. c. 55.* refert, fuisse quendam religiosum, qui contra votū Paupertatis factum, furto pecunias abstrulerat, quod cū Gregorius resciuisset, imperauit Fratribus, vt illū mortuum vna cū pecunijs in sterquilinio sepelirent, dicentes, Pecunia tua tecum sit in perditionem: & tamen elapsis triginta diebus, eisdem fratribus præcepit, vt per alios triginta dies continuos pro eo sacrificia facerēt, quibus exactis, Gregorio est diuinitus patefactū, eiusmodi mortuorum sacrificiorū subsidio liberatum fuisse. Respondet, in primis quicquid dicat Glossa in c.

Quos citat Durā. lib. 2. de ritib. Eccl. cath. c. 43.

In cap. cū Mattha. de celebr. Missarū.

In 4. d. 40.

Tempus.

Tempus. 13. 7. 2. Augustinum, damnationis nomine tantum intellexisse ignis purgatorij poenā: sic enim vñtato more dicimus fontes dānari ad carcerem, ad metalla, ad bestias, ad exiliū; quamuis alioqui condemnatio perpetua nō sit. Deinde ad id, quod ex Gregorio refertur, respōdeo eū Monachum ad vitā exitum de suo peccato doluisse, idque Gregorium cognouisse: iussisse tamen eum in sterquilino sepeliri, ad aliorum exemplum, & terrorem: quam sepulturam Gregorius voluit, vt perditionem vocarent, quamuis ad tempus tantummodo futuram; & ideo praecepit, vt pro eo sacrificaretur: nouerat enim eum purgatorias poenas sustinentem, fore sacrificiorum merito liberandum. Deinde obijciunt id, quod Ecclesia in Missa funebri pro mortuis precari solet; videlicet, vt mortui liberentur de profundo lacu, de poenis Inferni; & de ore leonis, ne absorbeat eos Tartarus, ne cadant in obscurum tenebrarum: sed significat Sanctus Michael representet eos in lucē sanctam, & in sinu Abrahā: hęc enim nequeunt intelligi commode de his, quorū leues noxę igne purgatorio expiantur, & maiorum criminū poenę remittuntur: intelliguntur ergo de ijs, qui dānantur ad Inferos perpetuū cruciādi. Respōdeo, ea Ecclesię verba posse multipliciter explicari, vt statim apparebit. Illud in presentia dixisse sufficiat, eiusmodi non habere locum in ijs, qui sunt perpetuis iam supplicij condemnati.

Tertio obijciunt id, quod habetur 2. Machabæorum 12. vbi narratur iussu Iudę Machabæi, oblata fuisse sacrificia pro ijs, qui in bello ceciderant, & tamen ibidem dicitur, eos ob sua peccata ab hostibus fuisse prostratos: Inuenerunt, ait Scriptura, sub tunicis interfectorum, de donarijs idolorum, que apud Iamnam fuerant, a quibus lex prohibet Idolos. Omnibus ergo manifestum factum est, ob hanc causam eos corruisse: & omnes intellexerunt iustum iudicium Domini, qui occulta fecerat manifesta, ergo erant perpetuū apud Inferos damnati. Respondeo, eos ob sua quidem peccata in bello deuictos perijisse; sed in vitę fine de suis illi peccatis doluerunt, ac proinde pro illis sacrificatum est ad poenarum, non autem culpam remissionem.

Septimo Queritur, An Missarū sacrificia profint paruulis, cum solo originali peccato deudentibus? Quæstionem hanc mouet id, quod tradit Augustinus locis superiori quæstione citatis: Mortuos alios esse valde malos, alios valde bonos: alios nec valde malos, nec valde bonos: Et prima duo genera mortuorum, sacrificijs non iuari tertium autem genus multū iuari. At huiusmodi paruuli videtur esse ij, qui nec valde mali, nec valde boni sunt, cum nec inter eos numerentur, qui ad cęlestem iam patriam peruenerūt, nec inter eos, qui perpetuū damnantur apud Inferos, eo quod nullā culpam sua voluntate ad miserunt, ac proinde sunt mediocriter boni. Constans est Theologorū in 4. d. 45. opinio, nihil eiusmodi paruulis sacrificia prodesse, eo quod eū originali peccato hac vita functi in tenebris iaceat sempiternis. Eos verō, qui purgatorio igne mundantur, August. appellauit, nec valde bonos, nec valde malos quasi diceret, nec perpetuā superū felicitatē adeptos, nec ad supplicia inferorū æterna dānatos.

Octauo Queritur, An Missa profint ijs, qui poenas purgatorias sustinent? Cōmunis est omnium Theologorū doctrina, in 4. d. 45. huiusmodi Mortuos intelligi, quando Ecclesia pro ijs, qui obiere sacrificat: nam eorum leues, & veniales culpę, quę nondum in hoc sæculo condonatę fuerunt, post hanc vitam remittuntur, & poenę etiam temporales grauiorum criminum abolentur: quare tales mortui, & Ecclesię precibus, & sacrificijs in vtroque iuantur. Porro Mortuis prodesse Missarum sacrificia, doctrina est Patrum omnium, & Conciliorum, quorum testimonia, & decreta citat Durandus lib. de ritibus Ecclesię, Cathol. 2. ca. 43. Obijciens, vñm Ecclesię Deo supplicatis pro mortuis, vt eos de profundo lacu liberet, ac de poenis inferni, &c. quę locum non habent in ijs, qui poenas purgatorias persoluunt. Deinde, Ecclesia certissime nouit animas corporibus exutas, & igne purgatorio detentas, tandem cęlestes sedes consecuturas: quomodo ergo Deum precatur, vt eas Sanctus Michael representet in lucem sanctam, & in sinu Abrahę, & vt mortui ad vitam reuocati, Sanctorum consortio aggregentur? Quidam Catholici fatentur hęc, & alia huiusmodi in Officijs Ecclesiasticis, dici non tam proprie, & verē, quam pię, & Religiosę, quibus quāuis parum cum veritate congruentibus Ecclesia suum in mortuos quem gerit, piū affectū ostendit. In his ergo non tā id, quod dicitur, quā animus dicentis expenditur. Sed certē non est, quod dicamus aliquid in Ecclesia pię solum, & nō verē dici; neque enim Ecclesia falsi aliquid per errorē decepta publicē decantat, aut tradit, absit hoc ab ea, quam Apostolus appellat columnam, & firmamētum veritatis. Longē verius ergo est, quod alij tradiderunt, prædicta verba, aut per metaphoram accipi, vt solent plurima in scripturis contenta, aut in Missis, quas Ecclesia pro ijs, qui decesserunt ē vita, offert, Deo supplicari generatim, nō solum pro ijs, qui iam ex hac vita migrarunt, sed etiam pro ijs, qui in extremo vitę periculo constituti iam iam mortē obituri videtur. Orat igitur Ecclesia Deum, vt Missarum sacrificijs placatus liberet eas animas, quarū poenę igne purgatorio exoluuntur. Expendamus singula verba, & breuiter explicemus. *A poenis, inquit, inferni, id est, A purgatorio igne, qui idem prorsus esse perhibetur, atque ignis Inferni. Et a profundo lacu, A carcere nimirum sub terram abdito, vbi detentę expurgantur animę piorum. Ne absorbeat eas Tartarus, Hoc significat: ne amplius, & diutius eas profundi illius carceris cauerne, & vincula remorentur, nec inferni poenę tanquam fauces quędam belluę immanis, sæuę, ac truculentę detineant. Ignem purgatorium, cum sit idem, qui ignis Inferni, appellat Ecclesia Tartarū. Nec cadant in obscurum. Vult dicere: Ne post hoc sacrificium factum, & oblatum permittas adhuc eas in obscuris terrę carceribus cruciari, & quasi denudō in purgatorias poenas incurrere. Sed significat Sanctus Michael representet eas in lucem sanctam. Sensus est: Fac, vt per hoc sacrificium poenas debitas in totum exoluant; ac proinde eas plenē mundatas Michael sistat in patria cęlesti, quę finit Abrahę vocat Ecclesia, id est locum, vbi iusti post huius vitę finem excipiuntur. Vel eiusmodi verba*

dicuntur de ijs, qui in extremum vitæ periculum deueniunt, quibus singula verba iam hæcenus exposita non ineptè conueniunt.

Nonò *Queritur*, An Missa pro parulis, qui cum baptismo ex hac vita exceſſerunt, nondum rationis vſum confeſſerunt? *Reſpondeo*, nequaquã, cum pro certo, & indubitato habeamus, eorum animas corporum vinculis ſolutas ſtatim ad cæleſtem patriam euolare. *Quæres*, an Miſſarum ſacrificia faciendâ ſint cum hi paruli ſepeliuntur? *Reſpondeo*, eſſe faciendâ: non ita tamè, vt pro illis offerantur: nec item in Miſſa præcætionem vllâ pro ijs fundantur: ſed ſacrificia ſunt, pro omnibus mortuis, quorum peccata adhuc expiantur: ergo ſunt, hæc ſacrificia ad aliorum mortuorum ſubſidium, & viuorum ſolacium, qui vident Eccleſiam ſollicitè ſuis votis, precibus, ſuffragijs, & ſacrificijs eos qui ſunt morte delecti, iuuare. Hæc ex S. Thoma, in 4. d. 45. q. 2. art. 2. Pa. lu. 4. d. 45. q. 1. art. 2. & Naua. de orat. c. 19. nu. 65.

Decimò *Queritur*, An Miſſarum ſacrificia mortuis, pro quibus ſunt, certa, ac firma lege profint? *Sotus* in 4. d. 19. q. 2. ar. 4. videtur negare ſic mortuis ſacrificia prodeſſe, ſed liberali duntaxat Dei voluntate, ita vt miſericorditer ea Deus accepta, & grata habeat, non autem vllius à ſe latæ legis neceſſitate. Nam mortui, inquit, non amplius ſunt in diſtione, & poteſtate Eccleſiæ, ergo eas iuuare non poteſt abſoluendo, ſed ſuffragando, ſuffragia autem profunt, ſi Deus, ea accepta ſibi habere dignetur. At in 4. d. 21. q. 2. art. 3. ait magis pium eſſe oppoſitum ſentire. *Quare* probabilius mihi videtur, quod alij docuere, videlicet Couar. cum alijs in c. Alma mater. p. 1. §. 5. num. 11. certa, & firma lege Dei ſacrificia prodeſſe ijs, qui iam obiere: quoniam tum Eccleſia, quæ pro illis ſacrificat, tum ipſi mortui, pro quibus ſacrificia offeruntur, Dei gratia, & charitate præditi ſunt: ergo nihil eſt, vnde ſacrificij fructus impediatur: & hæc opinio, cum ſit magis pia, & rationi conſentanea eſt amplectenda. *Dices*, eos mortuos extra ditionem Eccleſiæ iam eſſe conſtitutos. *Reſpondeo*, in de colligi, eos per Eccleſiam à peccatis non ſolui, quemadmodum viui abſoluantur: nam in hos Eccleſia ius, & auctoritatem habet, qua eos ligat, ac ſoluit: at verò mortuos iuuat, nõ quòd eos à peccatis abſoluat, ſed quòd ſua ope, & auxilio ſubleuet, cuius tamè ſubſidia voluit Deus ſua certa, quam ſtatuit lege grata habere, & accepta. Hoc autem inde colligimus, quia Diuina eſt traditio Apoſtolorum ſermonem nunciata, vt pro mortuis precemur, & ſacrificia offeramus, ergo Chriſtus Dominus, qui hoc tradidit, & qui hoc nobis nunciari iuſſit, eo ipſo, voluit huiusmodi ſuffragia pro mortuis tanquã grata, & accepta ſibi offerri.

Caput XXIII.

De Idoneo ac legitimo Miſſæ ſacrificij miniſtro.

Hoc loco quædam tanquam certæ, & exploratæ veritatis poni oportet: quæ cū de Euchariftia, vt eſt Sacramentum, agetur, ſiſus oſtenduntur. Ea autem ſunt huius ſacrificij miniſtros eſſe Sacerdotes, auctoritate Eccleſiæ ritè, & legitime

Sacris Ordinibus initiatos. Deinde eos miniſtros eſſe ad conſecrandum corpus, & ſanguinè Domini, & offerendum, & ſumendū, & alijs impertiendum. Denique, miniſtrum, vt legitime iure, & ritè abſque peccato cõſecret, offerat, & det alijs, oportere liberum eſſe, & ſolum ab omni excommunicatione, ſuſpenſione, interdico, irregularitate, & cæteris luris Canonici, vel Diuini pœnis, vel impedimentis. Pari ratione in præſentia non eſt diſputandum, an plures Sacerdotes poſſint ſimul eundem panem, vel vinum conſecrare: nec item, quæ mens, & voluntas in Sacerdote ad ſacrificandum exigatur.

His poſitis, primò *queritur*, an quemadmodum ſolus Sacerdos iure diuino eſt legitimus miniſter Euchariftiæ conſecrandæ, offerendæque, ita ſolus quoque ipſe ſit eodem iure Diuino miniſter in ea alijs cõferenda. Nam Luc. 22. ſolis Apoſtoliſ, & Diſcipuliſ præcepit Chriſtus. Hoc facite, id eſt, conſecrate, & offerete; & eiſdem videtur quoque dictum: Alijs Euchariftiam miniſtrate: quæ tria ipſe præſtiterat: nam, & conſecratur, & obtulerat, ac dederat. At verò ex altera parte olim Diaconi corpus Domini à Sacerdotibus conſecratum de more alijs impertiebant. *Reſpondeo* in hunc modum, ratione muneris, & officij ordinaria poteſtate ſolus Sacerdos iure Diuino alijs Euchariftiam conſert; Diaconus verò mandata ſibi, & commiſſa poteſtate ius, & auctoritatem habere poteſt Euchariftiam à Sacerdote cõſecratam alijs dandi. Olim in Eccleſia eam Diaconi ad abſentes, & ægrotos deferrebant, vt conſtat ex Luſtin. in Apolog. Cypria. ſerm. de lapſis. Clem. lib. 8. cõſ. Apoſto. c. 28. & in Concilio Carthaginenſi. 4. Can. 38. habetur: vt Diaconus præſente Presbytero Euchariftiam corporis Chriſti populo, ſi neceſſitas cogat, iuſſus erogat. Et c. Diaconus Diſtinct. 93. ex Pelagio reſertur: Diaconi Sacri corporis erogationeſ ſub conſpectu Episcoporum, ſeu Presbyterorum, niſi hiſ abſentibus, ius non habent exercendi. Vbi Gloſſa, annotauit: ſi bi neceſſitas exigat, & Presbyter eſt abſens, poteſt Diaconus ritè iure ſuo baptizare, & corpus Chriſti dare inſirmis, ſi conſecratum eſt, ſed in Eccleſia, præſente Presbytero, non poteſt, etiam ſi neceſſitas exigat, niſi iuſſus à Presbytero; & repitã, cum multi ſunt, qui indigent Baptiſmo, & Presbyter nequit omnibus ſufficere: ſimiliter cum multi ſunt, qui volunt Chriſti corpus accipere, nec Presbyter omnibus ſufficit. Hæc Gloſſa. Concilium verò Nicenũ. Can. 14. & habetur c. Pervenit. 1. Diſt. 93. ſic ait: Pervenit ad Sanctũ Conciliũ, quod in loco quibusdam, & Ciuitatibus, Presbyteris Sacramenta Diaconis porrigant; quod neque regula, neque conſuetudo iradidit vt ij, qui offerendũ ſacrificij non habent poteſtatem, ijs qui offerunt corpus Chriſti porrigant. Et ac ergo omnia auerentur, & accipiant per ordinem, poſt Presbyteros ab Episcopo, vel Presbytero Sacram Communionem. Quod ſi non fuerit in præſenti, vel Episcopus, vel Presbyter, tunc ipſi præſentẽ, & edant. Hæc Concilium. Irreperat abuſus talis, nempe, cū Episcopus rem Diuinã faciebat, Presbyteri, ac cæteri Eccleſiæ miniſtri de manu eius Euchariftiam de more accipiebant: & quia Episcopus aliquando defatigabatur, cõcedebat Diacono, vt corpus Domini cæteris Clericis porrigeret. Vnde factum eſt, vt conuiuentibus, vel diſſimulantibus Episcopis, Diaconi Euchariftiam Presbyteris etiam miniſtrarent: quem abuſum tollendum eſt medio Concilium curauit, quòd

hinc